

BÀI PHÁT THANH TUYÊN TRUYỀN CHẤT ĐỘC TETRODOTOXIN TRONG CÁ NÓC

Kính mời quý vị và các bạn cùng lắng nghe bài phát thanh tuyên truyền của trạm y tế xã Quảng La. Chủ đề bài phát thanh hôm nay là: **Chất độc tetrodotoxin trong cá nóc.**

Thưa quý vị và các bạn!

Chất độc trong cá nóc là tetrodotoxin (TTX). Ngoài các họ cá nóc, TTX còn có mặt trong một số loại động vật khác như cóc, cá mặt trời, cá nhím, cá mặt quỷ (cá ma ếch). Đây là một trong những hợp chất có độc tính mạnh nhất được tìm thấy trong tự nhiên.

Tình trạng ngộ độc cá nóc còn được gọi là ngộ độc tetrodotoxin, tương tự như ngộ độc gây liệt cơ do thủy sản.

Những dấu hiệu và triệu chứng của ngộ độc cá nóc là gì?

Các triệu chứng thường xuất hiện khoảng 10-45 phút sau khi ăn cá nóc còn độc tố. Người ăn ban đầu sẽ có cảm giác tê và ngứa ran quanh miệng, tăng tiết nước bọt (chảy nước dãi), buồn nôn và nôn. Ngoài ra còn có thể gặp các triệu chứng như:

Mệt mỏi

Hoa mắt, chóng mặt

Mất phản xạ

Hạ huyết áp nghiêm trọng (với liều độc tố cao)

Các triệu chứng khi ngộ độc cá nóc có thể tiến triển nặng hơn trong vòng 4 - 6 giờ và dẫn đến các biến chứng nghiêm trọng như tê liệt, mất ý thức và suy hô hấp, nghiêm trọng hơn nữa có thể gây tử vong.

Độc tính của tetrodotoxin trên lâm sàng được chia theo các mức độ ảnh hưởng về thần kinh và tim mạch như sau:

Ngộ độc cá nóc độ 1: Tê bì và dị cảm quanh miệng, có thể có hoặc không các triệu chứng tiêu hóa như buồn nôn, tăng tiết nước bọt, tiêu chảy.

Ngộ độc cá nóc độ 2: Tê bì ở lưỡi, mặt, đầu chi và các vùng khác của cơ thể, liệt vận động và thất điều, nói ngọng, đau đầu vã mồ hôi, các phản xạ vẫn bình thường.

Ngộ độc cá nóc độ 3: Co giật, liệt mềm toàn thân, suy hô hấp, nói không thành tiếng, đồng tử giãn tối đa, mất phản xạ ánh sáng, có thể vẫn còn tỉnh.

Ngộ độc cá nóc độ 4: Liệt cơ hô hấp nặng, ngừng thở, hạ huyết áp, nhịp tim chậm hay loạn nhịp, hôn mê.

Nguyên nhân ngộ độc cá nóc là gì?

Trên thế giới đã xác định hơn 80 loài cá nóc, riêng tại Việt Nam có 4 họ, 12 giống và 66 loài, trong đó có khoảng 40 loài có khả năng gây độc. Phần lớn những loài chứa độc tố thuộc họ Tetraodontidae.

Phân tích độc tố trên 35 loài cá nóc thì có 14 loài chưa phát hiện thấy độc và 21 loài chứa độc với mức độ khác nhau. Trong 21 loài có độc thì 10 loài có độc tính mạnh, 7 loài có độc tính trung bình và 4 loài có độc tính nhẹ.

Chất độc của cá nóc được gọi là tetrodotoxin, không bị phá hủy ở nhiệt độ sôi

hay làm khô, chất độc bị bất hoạt trong môi trường acid và kiềm mạnh. Tetrodotoxin tập trung ở trứng, ruột gan và tinh hoàn của cá. Chất này gây độc cho thân kinh, ức chế kênh natri - đặc biệt là ở cơ vân, ngăn cản quá trình phát sinh điện thế và dẫn truyền xung động, hậu quả chính là gây liệt cơ, suy hô hấp và dễ dẫn đến tử vong.

Hầu hết các trường hợp ngộ độc cá nóc tại Việt Nam là do thiếu nhận biết về loại cá, không thao tác làm sạch, chế biến đúng cách.

Ngộ độc cá nóc có nguy hiểm không?

Tiên lượng của tình trạng ngộ độc cá nóc phụ thuộc vào nhiều yếu tố như hàm lượng chất độc đã hấp thu, thời gian từ khi khởi phát triệu chứng đến khi được điều trị, điều kiện cơ sở vật chất y tế tại nơi cấp cứu...

Với các trường hợp ngư dân ăn cá nóc hay hải sản có chứa TTX trên tàu thuyền, nơi xảy ra ngộ độc xa các cơ sở y tế hoặc được phát hiện chậm thì rất dễ tử vong trước khi đến bệnh viện.

Neu được cấp cứu kịp thời và đầy đủ, tiên lượng thường tốt và hồi phục sau 24 giờ đầu. Ngược lại, nếu liều lượng độc tố cao mà chậm trễ cấp cứu, người ăn thường tử vong trong vòng 4-6 giờ sau khi ngộ độc.

Phòng ngừa ngộ độc cá nóc?

Biện pháp tốt nhất để ngừa ngộ độc cá nóc là:

Không ăn các loại hải sản chứa tetrodotoxin như cá nóc, bạch tuộc vòng xanh... cũng như không tự ý chế biến và lưu trữ sản phẩm từ các loại hải sản chứa tetrodotoxin.

Ngư dân nên loại bỏ cá nóc ngay từ khi kéo lưới, đánh bắt tại bến cá.

Khi làm khô cá, nên kiểm tra kỹ lưỡng và loại bỏ cá nóc bị lẫn vào cá thường trước khi phơi khô.

Không mua/ bán chả cá nóc, bột cá nóc hoặc sản phẩm cá nóc khác.

Quý vị và các bạn vừa nghe bài phát thanh tuyên truyền về chất độc tetrodotoxin trong cá nóc của trạm y tế xã Quảng La. Cảm ơn sự quan tâm theo dõi lắng nghe của quý vị và các bạn!